

Geschiedenis VWO
2022

Voorbeeldvragen

Verlichting 1650-1900

Verlichting 1650-1900

De volgende gebeurtenissen uit het leven van Thomas Paine (1737-1809) staan in willekeurige volgorde:

- 1 Na de machtsovername door Napoleon verliet Paine Frankrijk gedesillusioneerd.
- 2 Aan het eind van de rechtszaak tegen de voormalige Franse koning stelde Paine voor om Lodewijk XVI naar de Verenigde Staten te verbannen.
- 3 Paine publiceerde in het eerste deel van zijn *Rights of Man* delen van de Verklaring van de rechten van de mens en burger, die het Franse parlement net had opgesteld.
- 4 Paine publiceerde het pamflet *Common Sense*.
- 5 Twee weken na het begin van de tweede revolutie kende het Franse parlement het ereburgerschap van Frankrijk toe aan Paine.
- 6 Vier jaar na het opstellen van de Amerikaanse onafhankelijkheidsverklaring schreef Paine in het kritische pamflet *Public Good* dat het volk niet voldoende inspraak had gekregen.

2p 1 Zet deze gebeurtenissen in de juiste volgorde, van vroeger naar later. Noteer alleen de nummers.

1 **maximumscore 2**

De juiste volgorde is:

4, 6, 3, 5, 2, 1

Opmerking

Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder complete en foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.

bron 1

In 1791 schrijft Olympe de Gouges:

Zoek, onderzoek en onderscheid, als je dat kunt, de seksen in de ordening van de natuur. Overal vind je ze zonder onderscheid samen, overal werken ze samen in een harmonieus geheel aan dit onsterfelijke meesterwerk. Alleen de man heeft zich het recht aangemeten van de uitzondering een principe te maken. Grillig, blind, opgeblazen door wetenschap en gedegenereerd wil hij, in deze eeuw van Verlichting en scherpzinnigheid, in de meest grove onwetendheid als despoot heersen over een sekse die alle intellectuele vermogens bezit. Hij wil van de revolutie profiteren en aanspraak maken op zijn recht op gelijkheid.

<http://www.siefar.org/wp-content/uploads/2015/09/Gouges-Déclaration.pdf>

Gebruik bron 1.

Een interpretatie:

Olympe de Gouges geeft kritiek op de opstellers van de Verklaring van de rechten van de mens en burger.

3p **2** Licht deze interpretatie toe door:

- aan te geven welke kritiek De Gouges geeft op de opstellers en
- uit te leggen dat zij haar kritiek ondersteunt met het verlichte ideaal van de natuurrechten.

2 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De Gouges geeft de kritiek dat de opstellers van de Verklaring van de rechten van de mens en burger de revolutie gebruiken om over vrouwen te heersen / om alleen aan mannen rechten toe te kennen 1
- Volgens De Gouges leven in de natuur de seksen zonder onderscheid samen / werken beide seksen harmonieus samen, wat zou betekenen dat vrouwen volgens de natuur dezelfde rechten hebben als mannen / waardoor het ontbreken van rechten voor vrouwen ingaat tegen de natuurrechten 2